

Morze Śródziemne

Ten artykuł dotyczy konkretnego morza. Zobacz też: morze śródładowe lub śródziemne.

Ten artykuł od 2015-12 wymaga zweryfikowania podanych informacji.

Należy podać wiarygodne źródła w formie przypisów bibliograficznych.

Część lub nawet wszystkie informacje w artykule mogą być nieprawdziwe. Jako pozbawione źródeł mogą zostać zakwestionowane i usunięte.

Sprawdź w źródłach: Google Books (http://books.google.com/books?as_brr=0&as_pub=-icon&q=%22Morze+%C5%9Ar%C3%B3dziemne%22) • Google Scholar (<http://scholar.google.com/scholar?q=%22Morze+%C5%9Ar%C3%B3dziemne%22>) • BazHum (https://bazhum.muzhp.pl/simple_search_results?search_phrase=%22Morze+%C5%9Ar%C3%B3dziemne%22) • BazTech (https://yadda.icm.edu.pl/baztech/search/page.action?qt=SEARCH&q=c_0language_0eq.all*sc.article*c_0keywords_0eq.Morze+%C5%9Ar%C3%B3dziemne*1_0*c_0fulltext_0eq.all) • RCIN (<https://rcin.org.pl/dlibra/results?q=%22Morze+%C5%9Ar%C3%B3dziemne%22&action=SimpleSearchAction&type=-6&p=0>) • Internet Archive (<https://archive.org/details/texts?query=%22Morze+%C5%9Ar%C3%B3dziemne%22>) / inlibrary (<https://archive.org/details/inlibrary?query=%22Morze+%C5%9Ar%C3%B3dziemne%22>))

Dokładniejsze informacje o tym, co należy poprawić, być może znajdują się w dyskusji tego artykułu.

Po wyeliminowaniu niedoskonałości należy usunąć szablon {{Dopracować}} z tego artykułu.

Morze Śródziemne

Kontynent

Europa, Afryka i Azja

Państwa

 Hiszpania
 Francja
 Monako
 Włochy
 Malta
 Słowenia
 Chorwacja
 Bośnia i Hercegowina
 Czarnogóra

	 <u>Albania</u>
	 <u>Grecja</u>
	 <u>Cypr</u>
	 <u>Turcja</u>
	 <u>Syria</u>
	 <u>Liban</u>
	 <u>Izrael</u>
	 <u>Palestyna</u>
	 <u>Egipt</u>
	 <u>Libia</u>
	 <u>Tunezja</u>
	 <u>Algieria</u>
	 <u>Maroko</u>
Terytoria	 <u>Gibraltar</u>
	 <u>Akrotiri i Dhekelia</u>
Powierzchnia	ok. 2,5 mln km ²
Średnia głębokość	1438 m
Największa głębokość	Calypso na M. Jońskim 5267 m
Zasolenie	33,0 do 39,4‰
Temperatura	+7 do +30 °C
Typ morza	śródlądowe
Wyspy	<u>Sycylia</u> , <u>Malta</u> , <u>Sardynia</u> , <u>Cypr</u> , <u>Korsyka</u>

Położenie na mapie świata

 35°N 18°E (https://tools.wmflabs.org/geohack/geohack.php?language=pl&pagename=Morze_%C5%9Ar%C3%B3dziemne¶ms=35_N_18_E_type:waterbody)

Morze Śródziemne – morze międzykontynentalne leżące pomiędzy Europą, Afryką i Azją, o powierzchni około 2,5 mln km². Zasolenie wód Morza Śródziemnego wynosi 33–39‰.

Na zachodzie jest połączone Cieśniną Gibraltarską z Oceanem Atlantyckim, na wschodzie przez cieśninę Dardanele łączy się z morzem Marmara i dalej przez cieśninę Bosfor z Morzem Czarnym, zaś przez Kanał Sueski z Morzem Czerwonym i dalej z Oceanem Indyjskim.

To śródładowe morze jako jedyne na świecie otoczone jest lądami należącymi do trzech części świata. Już przed tysiącami lat kwitły tu kultura i nauka, rozwijały się rolnictwo, rzemiosło, handel i żegluga. Na obszarze tym pozostały bogate pamiątki starych cywilizacji – pojedyncze zabytki i całe miasta. Wspólną cechą tych państw, poza dostępem do morza, jest klimat i roślinność śródziemnomorska.

Nad Morzem Śródziemnym leżą następujące państwa i terytoria zależne (zgodnie z ruchem wskazówek zegara): Gibraltar, Hiszpania, Francja, Monako, Włochy, Malta, Słowenia, Chorwacja, Bośnia i Hercegowina, Czarnogóra, Albania, Grecja, Cypr (w tym Cypr Północny oraz Akrotiri i Dhekelia), Turcja, Syria, Liban, Izrael, Palestyna (Strefa Gazy), Egipt, Libia, Tunezja, Algieria i Maroko. Większość państw basenu Morza Śródziemnego współpracuje w ramach Partnerstwa Eurośródziemnomorskiego.

Fauna Morza Śródziemnego liczy w przybliżeniu około 5000 gatunków.

Nazwa

Termin „Morze Śródziemne” pochodzi z łac. *mediterraneum* znaczącego tyle, co „w środku ziemi” lub „między lądami” (*medius* - ‘między’, ‘pośrodku’ + *terra* ‘ziemia’, ‘ląd’), jako że znajduje się między kontynentami Afryką i Europą. Grecka nazwa *Mesogeios* (Μεσόγειος) jest podobna – μέσο, „środek” + γη, „ziemia”, „ląd”. W czasach historycznych Morze Śródziemne miało kilka nazw, np. Grecy początkowo nazywali je ἡ θάλασσα (*hē thálassa*; „Morze” bez przymiotnika) lub czasami ἡ μεγάλη θάλασσα (*hē megálē thálassa*; „Wielkie Morze”), ἡ ἡμέτερα θάλασσα (*hē hēmétera thálassa*; „Nasze Morze”), ἡ ἐντὸς θάλασσα (*he entos thálassa*; „Morze Wewnętrzne”) lub ἡ θάλασσα ἡ καθ’ ἡμᾶς (*hē thálassa hē kath’hēmâs*; „Morze wokół nas”). Rzymianie powszechnie nazywali je podobnie *Mare Nostrum* (łac. „Nasze Morze”), *Mare Magnum* („Wielkie Morze”) lub też *Mare Internum* („Morze Wewnętrzne”). W Biblii pierwotnie znane było jako „Wielkie Morze” [Lb 34,6,7, J 1,4, 9,1, Ez 47,10,15,20] lub po prostu „Morze” [1Krl 5,9, 1Mch 14,34, 15,11], ale także znane jako „Morze Hinder” z powodu swojego położenia na zachodnim brzegu Ziemi Świętej i dlatego znajdującym się za osobą spoglądającą na wschód, o czym jest mowa w Starym Testamencie, co czasami tłumaczone jest jako „Zachodnie Morze” [Pwt 11,24, Jl 2,20]. Inną nazwą było „Morze Filistynów” (Wj 23,31) z powodu ludzi zamieszkujących dużą część wybrzeża blisko Izraelitów. We współczesnym hebrajskim było zwane Ha-Jam Ha-Tichon (הַיָּם הַתִּיכוֹן) – „Środkowym Morzem”, dosłownym tłumaczeniem niem. *Mittelmeer*. W języku tureckim znane jest jako Akdeniz – „Białe Morze”, w arabskim – l-Baḥr al-Abyaḍ al-Mutawassiṭ (البحر الأبيض المتوسط), co możemy zrozumieć jako „Białe Morze Środkowe”, zaś w islamskiej i dawnej arabskiej literaturze było wymienione jako Baḥr al-Rūm (بحر الروم), lub „Rzymskie/Bizantyjskie Morze”.

Mapa Morza Śródziemnego z zaznaczonymi ośrodkami miejskimi i infrastrukturą transportową

Podział

Podział Morza Śródziemnego według Międzynarodowego Biura Hydrograficznego w Monako:

- **Basen Zachodni** (Algiersko-Prowansalski):
 - Morze Albozańskie (pow. 53 tys. km²) na wschód od Cieśniny Gibraltarskiej,
 - Morze Balearskie (pow. 86 tys. km²) zwane także Iberyjskim na północ i północny zachód od archipelagu Balearów,
 - Morze Liguryjskie (pow. 84 tys. km²) na północ od Korsyki,
 - Morze Tyrreńskie (pow. 214 tys. km²) pomiędzy Sardynią a zachodnią częścią Półwyspu Apenińskiego;
- **Basen Wschodni** (Lewantyński):
 - Morze Jońskie (pow. 169 tys. km²) pomiędzy południowym wybrzeżem Półwyspu Apenińskiego a półwyspem – Peloponez w Grecji,
 - Morze Adriatyckie (pow. 139 tys. km²) pomiędzy Półwyspem Apenińskim a Półwyspem Bakańskim,
 - Morze Egejskie (pow. 196 tys. km²) pomiędzy Grecją a Azją Mniejszą,
 - Morze Ikaryjskie pomiędzy Cykladami a Azją Mniejszą.

Podział nie uwzględnia innych obszarów Morza Śródziemnego nazywanych również morzami:

- Morze Sycylijskie na południe i południowy zachód od Sycylii,
- Morze Trackie na południe od Tracji (część Morza Egejskiego),
- Morze Mirtejskie po wschodniej stronie Półwyspu Peloponeskiego (część Morza Egejskiego),
- Morze Kreteńskie na północ od Krety (część Morza Egejskiego),
- Morze Cypryjskie na północ od Cypru (część Morza Lewantyńskiego),
- Morze Lewantyńskie (pow. 320 tys. km²) od wschodniego wybrzeża Krety do wybrzeży Syrii, Libanu i Izraela,
- Morze Libijskie zwane Morzem Syrty na północ od Libii.

Wyspy

Ważniejsze wyspy to (licząc od zachodu)

- Baleary (ok. 200 wysp, pow. 5014 km²)
 - Ibiza (571 km²)
 - Majorka (3600 km²)
 - Minorka (668 km²)
 - Formentera (82 km²)
- Sardynia (24 090 km²)
- Korsyka (8680 km²)
- Sycylia (25 710 km²) – największa
- Wyspy Liparyjskie (17 wysp, pow. 117 km²)
- Malta (246 km²)

- Kreta (8336 km²)
- Rodos (1401 km²)
- Cypr (9251 km²).

Pomiędzy Korsyką a Półwyspem Apenińskim znajdują się m.in.

- Elba (224 km²)
- Pianosa (10,3 km²)
- Gorgona (2,25 km²)
- Montecristo (10,4 km²).

Wyspy Morza Egejskiego

Temperatura morza

Średnia dobową temperatura morza (°C), źródło: seatemperature.org

	Sty	Lut	Mar	Kwi	Maj	Cze	Lip	Sie	Wrz	Paź	Lis	Gru	Rok
<i>Dla porównania: <u>Sopot</u>^[1]</i>	3,3	2,8	2,4	4,8	10,1	15,1	18,5	19,2	17,4	13,3	9,7	6,1	10,2
<u>Gibraltar</u> ^[2]	16,3	15,8	15,7	16,9	18,5	21,0	22,8	23,3	21,8	20,5	18,3	16,8	18,9
<u>Malaga</u> , Hiszpania ^[3]	15,9	15,6	15,6	16,8	18,4	20,9	22,9	23,5	21,8	20,4	18,1	16,6	18,9
<u>Nicea</u> , Francja ^[4]	13,4	13,0	13,4	14,6	18,0	21,8	23,1	23,6	22,2	19,6	17,4	14,9	17,9
<u>Genua</u> , Włochy ^[5]	13,6	13,1	13,6	15,1	18,7	22,8	24,1	24,3	23,0	20,2	17,9	15,3	18,5
<u>Split</u> , Chorwacja ^[6]	13,7	13,5	13,9	15,1	18,2	22,3	24,4	24,8	23,8	20,3	18,2	16,0	18,7
<u>Barcelona</u> , Hiszpania ^[7]	13,4	13,1	13,3	15,0	18,0	21,9	24,0	25,2	24,0	21,8	18,3	15,4	18,6
<u>Walencja</u> , Hiszpania ^[8]	14,2	13,8	14,1	16,1	18,8	22,5	24,8	25,8	24,6	22,1	19,1	16,1	19,3
<u>Almería</u> , Hiszpania ^[9]	15,3	14,9	15,1	16,7	18,6	21,3	23,8	24,9	23,0	21,1	18,7	16,6	19,2
<u>Alicante</u> , Hiszpania ^[10]	14,5	14,1	14,4	16,4	19,0	22,4	25,2	26,3	25,0	22,4	19,4	16,6	19,6
<u>Rzym</u> , Włochy ^[11]	14,5	13,9	14,1	15,5	18,8	22,9	24,7	25,0	24,0	21,1	19,0	16,1	19,1
<u>Durrës</u> , Albania ^[12]	14,7	14,6	14,7	15,8	18,8	22,9	25,5	25,4	24,4	20,9	18,6	16,1	19,4
<u>Palermo</u> , Włochy ^[13]	15,1	14,3	14,6	15,8	18,7	23,1	25,7	26,3	25,1	22,3	19,9	16,7	19,8
<u>Algier</u> , Algieria ^[14]	15,2	14,7	15,1	16,6	18,8	21,7	24,1	25,3	24,5	22,3	19,6	16,8	19,6
<u>Tunis</u> , Tunezja ^[15]	15,3	14,4	14,6	15,7	18,3	22,0	24,4	25,4	24,6	22,6	20,2	17,2	19,6
<u>Ateny</u> , Grecja ^[16]	15,4	15,0	15,2	15,7	18,5	22,6	25,7	26,3	25,0	22,2	19,1	16,6	19,8
<u>Malta</u> ^[17]	16,1	15,4	15,4	16,3	18,7	22,6	25,5	26,1	25,5	23,4	21,2	18,1	20,4
<u>Limassol</u> , Cypr ^[18]	17,8	17,0	17,3	18,1	20,8	24,4	27,2	28,0	27,2	25,2	22,1	19,6	22,1
<u>Aleksandria</u> , Egipt ^[19]	18,3	17,3	17,4	18,3	20,7	24,0	26,5	27,6	27,2	25,5	22,5	20,2	22,1
<u>Bejrut</u> , Liban ^[20]	18,5	17,5	17,5	18,5	21,3	24,9	27,5	28,5	28,1	26,0	22,6	20,1	22,6
<u>Tel Awiw</u> , Izrael ^[21]	18,8	17,6	17,8	18,6	21,2	24,9	27,2	28,6	28,2	26,3	23,2	20,6	22,8

Zobacz też

- [strefa śródziemnomorska](#)
- [kraje śródziemnomorskie](#)
- [Europa Południowa](#)
- [Bliski Wschód](#)
- [Lewant](#)
- [kraje arabskie](#)

Przypisy

1. Sopot Sea Temperature Average, Poland Water Temperatures (<http://www.seatemperature.org/europe/poland/sopot-january.htm>) – [seatemperature.org](http://www.seatemperature.org).
2. Gibraltar average sea temperature (<http://www.seatemperature.org/europe/gibraltar/gibraltar-january.htm>) – [seatemperature.org](http://www.seatemperature.org).
3. Málaga Water Temperature - [seatemperature.org](http://www.seatemperature.org) (<https://www.seatemperature.org/europe/spain/malaga.htm>).
4. Nice average sea temperature (<https://www.seatemperature.org/europe/france/nice-january.htm>) – [seatemperature.org](http://www.seatemperature.org).
5. Genoa average sea temperature (<https://www.seatemperature.org/europe/italy/genoa.htm>) – [seatemperature.org](http://www.seatemperature.org).
6. Split average sea temperature (<https://www.seatemperature.org/europe/croatia/split-january.htm>) – [seatemperature.org](http://www.seatemperature.org).
7. Barcelona average sea temperature (<http://www.seatemperature.org/europe/spain/barcelona-january.htm>) – [seatemperature.org](http://www.seatemperature.org).
8. Valencia average sea temperature (<http://www.seatemperature.org/europe/spain/valencia-january.htm>) – [seatemperature.org](http://www.seatemperature.org).
9. Almería Water Temperature - [seatemperature.org](http://www.seatemperature.org) (<https://www.seatemperature.org/europe/spain/almeria-january.htm>).
10. Alicante Water Temperature - [seatemperature.org](http://www.seatemperature.org) (<https://www.seatemperature.org/europe/spain/alicante-january.htm>).
11. Tor San Lorenzo (Rome) average sea temperature (<https://www.seatemperature.org/europe/italy/tor-san-lorenzo-january.htm>) – [seatemperature.org](http://www.seatemperature.org).
12. Durrës average sea temperature (<https://www.seatemperature.org/europe/albania/durrs-january.htm>) – [seatemperature.org](http://www.seatemperature.org).
13. Palermo average sea temperature (<https://www.seatemperature.org/europe/italy/palermo-january.htm>) – [seatemperature.org](http://www.seatemperature.org).
14. Algiers average sea temperature (<https://www.seatemperature.org/africa/algeria/algiers-january.htm>) – [seatemperature.org](http://www.seatemperature.org).
15. Carthage (Tunis) average sea temperature (<https://www.seatemperature.org/africa/tunisia/carthage-january.htm>) – [seatemperature.org](http://www.seatemperature.org).
16. Athens average sea temperature (<https://www.seatemperature.org/europe/greece/athens-january.htm>) – [seatemperature.org](http://www.seatemperature.org).
17. Malta average sea temperature (<http://www.seatemperature.org/europe/malta/birzebbuga-january.htm>) – [seatemperature.org](http://www.seatemperature.org).

18. Limassol average sea temperature (<http://www.seatemperature.org/europe/cyprus/limassol-january.htm>) – [seatemperature.org](http://www.seatemperature.org).
19. Alexandria average sea temperature (<https://www.seatemperature.org/africa/egypt/alexandria-january.htm>) – [seatemperature.org](https://www.seatemperature.org).
20. Beirut average sea temperature (<https://www.seatemperature.org/middle-east/lebanon/beirut-january.htm>) – [seatemperature.org](https://www.seatemperature.org).
21. Tel Aviv average sea temperature (<https://www.seatemperature.org/middle-east/israel/tel-aviv-january.htm>) – [seatemperature.org](https://www.seatemperature.org).

Informacje w projektach siostrzanych

 Cytaty w Wikicytatach

 Definicje słownikowe w Wikisłowniku

Źródło: „https://pl.wikipedia.org/w/index.php?title=Morze_Śródziemne&oldid=79288901”